

De bibliotheek is een plek waar kinderen robots leren maken. Ook kun je er tegenwoordig werken met een 3D-printer. Zelfs virtual reality vindt een plek tussen romans, thrillers en kinderboeken. Martin Berendse is de directeur van de Openbare Bibliotheek Amsterdam en Erika Spil gaat door het leven als wethouder van de gemeente Bunnik. Zij vertelden op inspirerende wijze over deze vooruitgang tijdens het symposium van DeBroekriem.

Een bijzondere dag in de Openbare Bibliotheek Amsterdam

Samen leren, samen leven

Er verandert heel veel in de bibliotheken. Niet alleen door de digitalisering van ons leven, maar ook door de decentralisatie van de zorg, de jeugdzorg en de participatiewet. Het vormen van samenwerkingsverbanden met sociale partners vormt dan ook het fundament voor de nieuwe bibliotheek. 'De voortschrijdende digitalisering heeft een positieve invloed op de sociale interactie tussen bibliotheekbezoekers', zo vertelt Martin Berendse. Tegelijkertijd biedt de OBA samen met *House of Skills* mogelijkheden voor werkzoekenden, onder de naam 'De Werkvloer'. Met een stimulerende leeromgeving door het aanbod van workshops en leertrajecten krijgt de bibliotheek een steeds grotere sociale rol in de maatschappij.

HONDERDSTE VERJAARDAG

Martin Berendse startte zijn presentatie met het pakkende motto voor de huidige beleidsperiode van de OBA: *samen leren, samen leven*. In de bibliotheek kun je verder komen en verder leren, maar je kunt er ook samen zijn met mensen die je er ontmoet. Dit wil de directeur ook graag meegeven aan de jeugd. Op 8 februari vierde de OBA haar honderdste verjaardag. Als jubileumcadeau kregen 65.000 basisschoolleerlingen uit Amsterdam het doe-boek *Hoe word je een super-Amsterdammer*. Met dit boek ontdekken

kinderen wat ze leuk vinden om te doen met het oog op hun toekomst en zo wordt de OBA ook onder de aandacht gebracht. "Het is belangrijk dat kinderen weten wat je nog meer kunt doen in een bibliotheek."

Zijn verhaal ging naadloos over in de plannen voor een tweede hoofdvestiging, op de Zuidas. "Dit wordt de OBA-Next. Hier draait alles om de uitwisseling van kennis en informatie volgens de 21ste eeuw. Alles dus digitaal." En dat wordt een enorm avontuur. Toch is er ook kritiek, weet Berendse. De kritiek gaat met name over de locatie. 'Sommige mensen vinden dat bibliotheken zich niet moeten concentreren, maar verspreid moeten zijn over de wijken. Het blijft belangrijk de werkelijke bedoeling van de OBA in gedachten te houden: het passief aanbieden van kennis en het actief en dichtbij ontmoeten van mensen.' De belangstelling voor de vele (nieuwe) activiteiten in de openbare bibliotheken is groot. Daarom is een nieuwe vestiging zeker geen overbodige luxe.

De doelgroep van de bibliotheek bestaat ook uit laaggeletterden. Bibliotheekmedewerkers moeten in staat zijn hun taal aan te passen aan deze groep, stelt de directeur. De kloof tussen de hoog- en laaggeletterden groeit. De bibliotheek kan een belangrijke rol spelen bij het ●●

'Neem de touwtjes in handen en vertel zelf aan de gemeente wat je wilt doen en wat het gaat kosten' - Erika

reduceren van dit verschil. En er staan veel financiële en maatschappelijke partners klaar om hierbij te helpen. 'Hier moeten we voor openstaan,' benadrukt Martin Berendse. En dan gaf hij tijdens het symposium van *DeBroekriem* in de bieb aan de Oosterdoksade nog aan dat de bibliotheek de beweging moet maken van een instelling naar platform. De bibliotheek heeft vijf wettelijke taken: het ter beschikking stellen van kennis en informatie, het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie, het bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur, het organiseren van ontmoeting en debat en het laten kennismaken met kunst en cultuur. De vervulling van deze taken moet in balans zijn. Alle activiteiten van *House of Skills* en *DeBroekriem* komen hier overigens niet 'maar bij'. 'Het werk van deze twee organisaties vormen de essentiële invulling,' legt de directeur van de OBA uit.

BEHOUD VAN IDENTITEIT

De veranderingen van de bibliotheek zorgen voor een enorme organisatieverandering. Sommige medewerkers zijn hier misschien nog niet klaar voor en zeggen dat ze niet zijn opgeleid voor de nieuwe taken. Hierin ligt een uitdaging voor het bestuur. Martin Berendse benadrukt dat behoud van de identiteit van de OBA essentieel is. De bibliotheek is belangrijk binnen de samenleving, want behalve dat je er kunt lezen en lenen, kunnen mensen

weten wat er te doen is bij een bibliotheek. Verder is alles erg goed georganiseerd en gedigitaliseerd. Bibliotheken hebben kennis en kunde op orde en dat is een groot goed,' prees Erika de aanwezige bibliotheekmedewerkers. Ook is de lokale aanwezigheid in bijna iedere gemeente en wijk een pluspunt. De naamsbekendheid ligt tegen de 100 procent en het aanbod van producten (zoals het Taalhuis voor mensen die moeite hebben met de Nederlandse taal) is divers. 'De bieb is uniek in het brengen van het product naar de mensen,' voegde ze eraan toe, doelend op het brengen van boeken naar scholen en naar mensen die door omstandigheden niet zelf langskomen.

GOEDE PARTNER

Erika Spil is sterk van mening dat de bibliotheek haar boeken in de collectie moet houden. 'Boeken vormen een middel om mensen aan te trekken,' legt ze uit. Ze ziet ook dat de waarden laagdrempeligheid, betrouwbaarheid en

'De bibliotheek moet de beweging maken van een instelling naar platform' - Martin

zichzelf er ook ontwikkelen. Door de krachten te bundelen met *DeBroekriem* en *House of Skills* is de OBA er voortaan ook voor bezoekers met een hulpvraag om bij te dragen aan hun ontwikkeling. En ontwikkelen is en blijft het hart van de bibliotheek.

ERIKA SPIL

Erika Spil, wethouder te Bunnik en lid Raad van Toezicht van Bibliotheek AVV (Bibliotheek Angstel, Vecht en Venen), hield ook een indrukwekkend betoog. Zij vindt het belangrijk dat bibliotheken de focus verleggen van een culturele- naar een meer sociale functie. Het vormen van samenwerkingsverbanden met sociale partners vormt het fundament voor de nieuwe bibliotheek. Haar ervaring en sociale hart leverde al de nodige successen op. Zo kreeg de gemeente Ronde Venen onder haar supervisie voor de goede dienstverlening aan ouderen de *ANBO-Pluim* (Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen). Daarnaast kreeg Erika, die ook voor de Landelijke Vereniging van Wereldwinkels werkt, de *Vrouw in de Media Award* voor Utrecht in 2017. Ze maakt zich veelvuldig sterk voor de verbetering van de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt. Verder is Erika Spil wethouder financiën van de gemeente Bunnik, waardoor ze de *knowhow* heeft die nodig is voor het verstevigen van de nieuwe positie van de bibliotheek, met het oog op de toekomst.

MAATSCHAPPELIJKE WAARDE

Erika was ook gastspreker op het symposium in de OBA aan de Oosterdoksade. Ze belichtte de maatschappelijke waarde van de bibliotheek. 'Door te sturen op maatschappelijke resultaten wordt de bieb de spil in het sociaal domein,' zo stelde ze krachtig. Erika Spil vertelde welke aspecten van extra belang zijn. Zo vormt het lezen en lenen van boeken de belangrijkste publiekstrekker. 'Mensen

waardevrijheid van de bieb een speciale (ontmoetings-) plek maken. De gemeente ziet volgens Spil de bibliotheek als een betrouwbare informatieverstrekker en daardoor een goede partner. Zo is de digitale kennis van grote waarde. 'Daarmee kun je bijvoorbeeld de oudere inwoners trainen in digitale vaardigheden. Maar ook de investering in het Taalhuis is waardevol; de hulp bij het leren lezen en schrijven zorgt voor de verlaging van het aantal laaggeletterden en de verhoging van de banenkans voor deze mensen.' Verder noemde Erika nog de positieve impact op eenzaamheid en de functie van toevluchtsoord voor jongeren die het thuis niet fijn hebben. 'DeBroekriem organiseert trainingsdagen voor bibliotheekmedewerkers. Daarmee leren ze netwerkbijeenkomsten te organiseren voor werkzoekenden. Ook daar is veel winst mee te behalen.'

Investerings in de bibliotheeksector betalen zich dubbel en dwars terug, daar is Erika Spil van overtuigd. Toch wordt er veel bezuinigd. Ze gaf daarom als laatste onderdeel van haar presentatie een tip aan de aanwezigen: 'Vraag niet aan de gemeente wat zij wil dat de bieb doet. Neem de touwtjes in handen en vertel zelf aan de gemeente wat je wilt doen en wat het gaat kosten.' Ze kreeg er de handen voor op elkaar. ●